

คู่มือการสำรวจ

ข้าวนาปี

ปีเพาะปลูก 2567/68

คู่มือการสำรวจปริมาณการผลิตข้าวนาปี 2567/68

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำรวจในการ จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลปริมาณการผลิตทางการเกษตร เกี่ยวกับพื้นที่ เพาะปลูกพื้นที่เก็บเกี่ยว และผลผลิตของข้าวนาปี ปีเพาะปลูก 2567/68 ให้เป็นไปทางเดียวกัน ส่วนสารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12 (สศท.12) มีขั้นตอนการสำรวจ 9 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. ศึกษาคู่มือการสำรวจข้าวนาปี ปีเพาะปลูก 2567/68

การศึกษาคู่มือการสำรวจข้าวนาปี ปีเพาะปลูก 2567/68 เจ้าหน้าที่สำรวจ สศท.12 ดำเนินการ ศึกษา ก่อนออกสำรวจ ช่วงเวลา 1-31 ตุลาคม 2567 ซึ่งการสำรวจนี้ใช้วิธีนับจุด และสุ่มหน่วยตัวอย่างให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เราเรียกว่า การสำรวจด้วยวิธีตัวอย่างที่ต้องใช้วิธีการแจงนับข้อมูลโดยการสอบถาม LIST FRAME ตามรายการข้อความที่กำหนด จากหน่วยสูงที่เล็กที่สุด ที่ตกเป็นตัวอย่าง ได้แก่ครัวเรือน ตามคำนิยาม ซึ่งต้องอยู่บนหลักเกณฑ์ทางทฤษฎีวิชาการ ด้านสถิติศาสตร์เป็นหลัก ได้แก่ ทฤษฎีสุ่ม และการประเมินค่าสถิตินั้น เป็นต้น เพื่อการอนุมานไปสู่ประชากรได้อย่างถูกต้อง และมีความน่าเชื่อถือในการเผยแพร่ให้แก่ผู้ใช้ข้อมูลต่อไป ขั้นตอนการศึกษาคู่มือและแบบสำรวจ

ขั้นตอนที่ 2. จัดทำกรอบตัวอย่างหมู่บ้าน ผู้ปลูกข้าวนาปี 2567/68

การจัดทำกรอบตัวอย่างหมู่บ้าน ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ สศท.12 ก่อนออกสำรวจ ช่วงเวลา 1-31 ตุลาคม 2567 เป็นการปรับปรุงจากข้อมูลล่าสุดจากการออกพื้นที่สำรวจ โดยการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และส่งข้อมูลให้ส่วนพีซีไร่ ศูนย์สารสนเทศการเกษตรกร ดำเนินการสุ่มบัญชีรายชื่อหมู่บ้านต่อไป

ขั้นตอนที่ 3. สุ่มบัญชีรายชื่อหมู่บ้าน และหมู่บ้านสำรวจ

การสุ่มบัญชีรายชื่อหมู่บ้านและหมู่บ้านสำรวจ โดยส่วนพีซีไร่ ศูนย์สารสนเทศการเกษตรกร ขั้นตอนนี้ดำเนินการก่อนออกสำรวจ ช่วงเวลา 1-31 ตุลาคม 2567 โดยการสำรวจนี้เป็นการสำรวจแบบแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน และสุ่มแบบมีระบบ Stratified Two-stage Systematic Sampling โดยกำหนดให้หมู่บ้านที่มีการเพาะปลูก ข้าวนาปี ปีเพาะปลูก 2567/68 เป็นหน่วยสุ่มขั้นตอนที่ 1 (Primary Sampling Unit) และครัวเรือนที่เพาะปลูกข้าวนาปี ปีเพาะปลูก 2567/68 ในอาณาเขตของหน่วยสุ่มขั้นตอนที่ 1 (หมู่บ้าน) เป็นหน่วยสุ่มขั้นที่ 2 (Secondary Sampling Unit) ของประชากรจังหวัด เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือจากผู้ให้ข้อมูลทั่วไป จึงต้องมีกรสุ่มหมู่บ้านตัวอย่างตามแบบแผนที่กำหนด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อให้ตัวอย่างสุ่มที่ได้เป็นตัวอย่างที่ดี และปราศจากความเอนเอียงใดๆ ส่วนกลางจึงนำกรอบบัญชีรายชื่อหมู่บ้านที่มีการเพาะปลูกข้าวนาปีตามคำนิยามของแต่ละอำเภอ ทุกจังหวัดที่ได้รับจากสศท 12 มาแบ่งอย่างน้อยเป็น 2 พวก นำมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งเป็นชั้นภูมิหรือพวก เพื่อลดความคลาดเคลื่อน โดยแต่ละชั้นภูมิหรือพวกที่ประกอบด้วยหมู่บ้านที่ตกเป็นตัวอย่างที่เจ้าหน้าที่ต้องเข้าไปสำรวจ หรือเก็บข้อมูลจากหน่วยตัวอย่างที่เล็กที่สุด ได้แก่ ครัวเรือนในหมู่บ้านตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 4. นับจคร้วเรือนผู้ถือครอง (สำรวจภาคสนาม)

การนับจคร้วเรือนผู้ถือครอง ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สำรวจ สศท.12 ดำเนินการช่วงเวลา 1 พฤศจิกายน 2567 - 15 มกราคม 2568 ซึ่งการสำรวจด้วยวิธีตัวอย่างหน่วยที่เล็กที่สุดที่จะสามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้อง คือจคร้วเรือนที่มีการเพาะปลูกข้าวนาปี ปีเพาะปลูก 2567/68 ตั้งแต่ 1 ไร่ขึ้นไป และปลูกภายในอาณาเขตหมู่บ้านตัวอย่างเท่านั้น แล้วให้หมายเลขสุ่มในการนับจคร้วเรือนให้ครบถ้วนเพื่อให้มีโอกาสที่จะตกเป็นตัวอย่างเท่าเทียมกันโดยปราศจากอคติ ทั้งนี้การนับจคร้วเรือนจะเป็นการสอบถามข้อมูลจากผู้ปกครองหมู่บ้าน โดยให้มีผู้รู้อื่นร่วมกันหลายคนช่วยกันให้ข้อมูล หรือใช้ข้อมูลจากแหล่งอื่นร่วมในการตรวจสอบข้อความถูกต้องครบถ้วน ซึ่งจะดีผลต่อคุณภาพของข้อมูล

หากเจ้าหน้าที่สำรวจลงพื้นที่หมู่บ้านตัวอย่าง แล้วไม่สามารถดำเนินการได้ จำเป็นต้องใช้หมู่บ้านสำรองกรณี การใช้หมู่บ้านตัวอย่างสำรอง สามารถพิจารณาสาเหตุหรือความจำเป็น การใช้หมู่บ้านตัวอย่างสำรองต้องพิจารณาว่าหมู่บ้านนั้นมีปัญหา ดังนี้

- 1) หมู่บ้านนั้นไม่มีการปลูกข้าวนาปี ปีเพาะปลูก 2567/68
- 2) หมู่บ้านนั้นอยู่ในท้องที่อันตราย
- 3) หมู่บ้านนั้นไม่สามารถเดินทางเข้าไปได้
- 4) เมื่อติดต่อผู้นำหมู่บ้านไม่ได้รับความร่วมมือ
- 5) เมื่อเข้าปฏิบัติงานแล้ว พบว่า ผู้นำหมู่บ้าน ไม่สามารถบอกรายชื่อเกษตรกรได้หรือบอกได้

น้อยกว่าร้อยละ 50

- 6) เนื้อที่เพาะปลูกของหมู่บ้านน้อยกว่า 20 ไร่
- 7) การนับจคร้วเรือนในหมู่บ้านได้น้อยกว่าจำนวน 3 ครัวเรือน ถึงแม้เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 20 ไร่ก็ตาม
- 8) ติดตามสอบถามผู้ถือครองตัวอย่างได้น้อยกว่าที่กำหนด

การใช้หมู่บ้านตัวอย่างสำรองจะต้องใช้หมู่บ้านตัวอย่างสำรองที่อยู่ในระดับแรกของบัญชีหมู่บ้านสำรองที่อยู่ในพวกเดียวกันในอำเภอ นั้นเนื่องจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

ขั้นตอนที่ 5. สุ่มจคร้วเรือนตัวอย่าง (สำรวจภาคสนาม)

การสุ่มจคร้วเรือนตัวอย่าง ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สำรวจ สศท.12 ดำเนินการช่วงเวลา 1 พฤศจิกายน 2567 - 15 มกราคม 2568 โดยเจ้าหน้าที่สำรวจ เข้าไปรับจคร้วเรือนผู้ถือครองตามคํานิยาม จากผู้ปกครองหมู่บ้านแล้ว จะทำการสุ่มจคร้วเรือนผู้ถือครองตัวอย่างจำนวน 6 ครัวเรือน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย แบบไม่ใส่คืน โดยใช้ตารางเลขสุ่มที่กำหนดให้ จากนั้นทำการติดตามสอบถามจคร้วเรือนผู้ถือครองตัวอย่างทั้ง 6 ราย

หากเจ้าหน้าที่สำรวจลงพื้นที่หมู่บ้านตัวอย่าง แล้วไม่สามารถดำเนินการได้ จำเป็นต้องใช้ครัวเรือนสำรอง กรณี การใช้ครัวเรือนผู้ถือครองตัวอย่างสำรอง สามารถพิจารณาสาเหตุหรือความจำเป็น การใช้ครัวเรือนผู้ถือครอง ตัวอย่างสำรองต้องพิจารณาว่าครัวเรือนนั้นมีปัญหา ดังนี้

- 1) ครัวเรือนนั้นไม่ได้ปลูกข้าวนาปี ปีเพาะปลูก 2567/68 เนื่องจากอาจมีการให้ข้อมูลนับจด ผิดพลาด
- 2) ไม่สามารถติดตามสอบถามครัวเรือนนั้นได้
- 3) ครัวเรือนนั้นพักอาศัยอยู่ห่างไกลไม่สามารถเดินทางไปติดต่อสอบถามได้ด้วยทางรถยนต์ หรือทางพาหนะอื่น เช่น กรณีทางขาด เป็นต้น
- 4) ครัวเรือนนั้นไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
- 5) ครัวเรือนนั้นไม่มีผู้ที่ให้ข้อมูลที่ถูกต้องได้ เช่น หัวหน้าครัวเรือนไม่อยู่ และไม่สามารถ สอบถามบุคคลอื่นได้

ขั้นตอนที่ 6. สัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่างตามแบบสำรวจ (สำรวจภาคสนาม)

การสัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่างตามแบบสำรวจ ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่สำรวจ สศท.12 ดำเนินการ ช่วงเวลา 1 พฤศจิกายน 2567-15 มกราคม 2568 เพื่อสอบถามข้อมูลตามรายการข้อความที่กำหนดใน แบบสอบถามการสำรวจข้าวนาปี ปีเพาะปลูก 2567/68

ขั้นตอนที่ 7. บันทึกข้อมูลในระบบ + บันทึกข้อมูล M N

การบันทึกข้อมูลในระบบและบันทึกข้อมูล M N ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ สศท.12 ดำเนินการช่วงเวลา 1 ธันวาคม 2567-15 กุมภาพันธ์ 2568 โดยเจ้าหน้าที่ สศท.12 ตรวจสอบข้อมูลจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่นับจด ได้ (ค่า M) ซึ่งเป็นจำนวนทั้งหมดที่นับจดได้รวมทั้งจำนวนที่นับจดไม่ได้ และข้อมูลจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ใช้ คำนวณ (m) ซึ่งอาจมีจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ไม่ได้ปลูกที่ต้องนับรวมเข้าไปด้วย รวมถึงข้อมูลเนื้อหาสาระที่ต้อง สอบถามตามแบบสอบถามที่กำหนด และทำการบันทึกข้อมูลในระบบ

ขั้นตอนที่ 8. ติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพข้อมูล (QC)

การติดตาม ตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพข้อมูล (QC) ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ สศท.12 ดำเนินการ ช่วงเวลา 1-15 กุมภาพันธ์ 2568 โดยเจ้าหน้าที่ สศท.12 ตรวจสอบความแม่นยำของเนื้อหาสาระของข้อมูลการ สำรวจ โดยสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ รวมถึงติดตามตรวจสอบเพื่อควบคุมคุณภาพของข้อมูลการสำรวจตาม กระบวนการให้แล้วเสร็จ

ขั้นตอนที่ 9. RUN โปรแกรมประมวลผล และตรวจสอบความถูกต้อง

การ RUN โปรแกรมประมวลผล และตรวจสอบความถูกต้อง ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ สศท.12 ร่วมกับ ส่วนพืชไร่ ส่วนสารสนเทศการเกษตร ดำเนินการช่วงเวลา 15 กุมภาพันธ์ - 31 มีนาคม โดย สศท.12 RUN

โปรแกรมหลังจากที่ได้บันทึกและตรวจสอบความถูกต้องของ Raw Date แล้ว โดยประสานกับส่วนพีซีไร่ เนื่องจาก
ต้องดำเนินการแบบคู่ขนาน เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของผลการคำนวณค่าเบื้องต้น

ส่วนสารสนเทศการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12
ตุลาคม 2567